

Helse- og omsorgskomiteen

Helse-omsorg@stortinget.no

Oslo, 17.12.24

Journalnr. 291/ Vår ref: HKS/LJB

Høringsinnspill om "Trygghet, fellesskap og verdighet - Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I - en ny politikk for forebygging, skadereduksjon og behandling" Meld. St. 5 (2024-2025)

Psykologforeningen vurderer at Stortingsmeldingen overordnet formidler gode intensjoner og riktige utfordringsbilder på rusmiddelfeltet. Dessverre er det vår vurdering at Stortingsmeldingen i svært liten grad presenterer tydelige beslutninger om konkrete endringer som skal iverksettes. Det vises i all hovedsak til vurderinger som må gjøres og nye utvalg som skal nedsettes. Som eksempel foreslås det å innføre årskontroll for personer med rusmiddelproblemer og unntak for egenandel, men det konkluderes med at dette må utredes videre med tanke på administrative og økonomiske konsekvenser. Et annet eksempel er varslingsystemet, som dersom det utvikles, kan sees i sammenheng med en beredskapstenkning på rusmiddelfeltet.

Sanksjonsfrie hjelpetiltak

Psykologforeningen opprettholder det sentrale standpunktet om at sanksjonsfri rådgivning, utredning og behandling med lav terskel må tilbys alle uavhengig av valg av rusmiddel, slik at ikke hjelpesøken utsettes og problemer med rus forverres unødige. At bruk av ulovlige rusmidler kriminaliseres, kommer i veien for forebygging og hjelpesøkende atferd. Vi vil gjenta at det ikke finnes forskningsmessig eller erfaringsmessig godt belegg for å legitimere straff, hverken i forebygging eller behandling av rusmiddelbruk. At Regjeringen har besluttet å dele opp Stortingsmeldingen og i liten grad konkretiserer hvordan straffespolet kommer til å håndteres, setter begrensninger for vurderingen av flere sider av denne Stortingsmeldingen. Et eksempel er kapittel 3 om likebehandling og rett til god helse og livskvalitet. Vi mener at det er en helsepersonelloppgave å vurdere i hvilken grad en person har utviklet en rusmiddellidelse og at et fortsatt fokus på kroppslige undersøkelser, følbare reaksjoner og effektiv håndheving av straff vil opprettholde stigmatiserende holdninger i samfunnet og redusere særlig barn og unges motivasjon for å oppsøke hjelpetiltak.

psykologforeningen.no

post@psykologforeningen.no

Avgjørende med høy kompetanse

Psykologforeningen mener at tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektoriell samhandling er avgjørende for vellykket behandling av rusmiddelproblemer. Vi vil samtidig fremheve at tjenestetilbudet til mennesker med rusmiddelproblemer må bygge på høy kompetanse. Vi stiller oss spørrende til formuleringene i kapittel syv der det med utgangspunkt i at personell med helsefaglig kompetanse er en begrenset ressurs, fremheves at det innen dette fagfeltet må trekkes veksler på andre yrkesgrupper og sektorer. Høy psykolog-, sosial- og medisinskfaglig kompetanse er nødvendig for blant annet å sikre tilstrekkelig god utredning, behandlingsplanlegging, oppfølging etter utskrivning fra behandling og tilbakefallsforebygging. Tilbakemelding fra våre medlemmer indikerer at det innen TSB foregår en glidning fra tverrfaglig bemanning over til et mer medisinsk/somatisk fokus for behandlingen. Vi ønsker velkommen et offentlig utvalg som skal utrede framtidens rusmiddel- og avhengighetsbehandling og forutsetter at dette utvalget vil bygge på solid tverrfaglig kunnskap og kompetanse.

Finansiering

Regjeringen foreslår at mål og tiltak som er rettet mot kommunene skal finansieres gjennom kommunenes frie inntekter. Samtidig er det slik at mange av de tiltakene og tjenestene det her er tale om ikke er lovpålagte for kommunene. Det er også slik at det er stor geografisk variasjon med hensyn til hvilken helsehjelp som er tilgjengelig. Riksrevisjonen¹ har blant annet konkludert med at en alvorlig mangel i norske kommuner er at ungdom med samtidige psykiske plager/lidelser og rusmiddelproblemer, ikke får et godt nok behandlingstilbud eller at de står uten et kommunalt tilbud. Vi er bekymret for at både forebyggende tjenester og lavterskeltilbud kan prioriteres ned i kamp med andre viktige og tydeligere lovpålagte tjenester. En statlig finansieringsmodell for tverrfaglig allmennhelsetjeneste er etter vår mening et mulighetsrom som bør vurderes.

Med vennlig hilsen,
Norsk Psykologforening

Håkon K. Skard
President

¹ <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2020-2021/undersokelse-av-psykiske-helsetjenester/psykologforeningen.no>
post@psykologforeningen.no